

Nagy-Magyarországi pókgyűjtések 1924-től 1929-ig.

Írta: Dr. KOLOSVÁRY GÁBOR.

(Budapest 80.)

Ebben a dolgozatban olyan anyagot dolgoztam fel, melyet részben még nem írtam le, részben pedig nem magam gyűjtöttem. Az anyag nagy része Magyarország megszállott vidékeiről való (Nagysalló, Árkos etc.), kisebb része pedig Csonka-magyarország területéről került ki.

A legközönségesebb fajokat,*) melyek egyszersmind ubiquisták is, nem sorolom fel, csupán jegyzetben utalok a gyűjtőtekre; a többi faj felsorolása mellett a termőhely és a gyűjtő**) rövidített adatai vannak; magyarázatukat l. alul a jegyzetben.

A gyűjtött fajok a következők voltak:

Aranea: cucurbitina C. L. K.	N., D. 1924. B., K. 1925.
umbartica	N., D. 1924. Á., G. 1296.
acalypha Walck	N., D. 1924. Sz., D. 1927.
gibbosa Walck	N., D. 1924.
alsine Walck	N., D. 1924.
patagiata	Mt., R. 1927.
marmoreata	Á., G. 1926.
quadrata Cl.	Bp., Bj. 1929.
ixobola	Mt., R. 1927.

*) Aranea diademata Cl., Tetragnatha extensa, Meta menegi, Dictyna uncinata, Steatoda castanea, Tegenaria derhami, Epiblemum scenicum, Pholcus opilionides, és Pisaura mirabilis.

**) N. = Nagysalló,
 Á. = Árkos,
 Bp. = Budapest,
 B. = Bakony hegység,
 Mt. = Máriatelep,
 Mb. = Máriabesenyő,
 Sz. = Szklénó-fürdő,
 T. = Túrkeve,

P. = Pozsony.
 Bj. = Balogh János,
 D. = Dudich Endre dr.,
 G. = Gelei József dr.,
 K. = szerző,
 Ré. = Révész,
 R. = Rigler Sándor,
 V. = Vasvári Miklós dr.

- angulata N., D. 1924. Á., G. 1926. Bp.,
Bj. 1929.
- Pachygnatha: degeeri Sund N., D. 1924.
- clerkii Á., G. 1926.
- Zilla: stroemii N., D. 1924.
- Singa: heerii Á., G. 1926.
- hamata Bp., Bj. 1929.
- Phyllonethis: lineata N., D. 1924. Balatonvilágos
Schmidt, Á., G. 1926. Mb.,
V. 1926.
- Argiope: bruennichii Scop T., Bj. 1929. Mt., 1927.
- lobata Pall. (!) Kisszállás, Cerva, 1924.
- Linyphia: triangularis N., D. 1924. Á., G. 1926. Mt., R.
1927. Mb., V. 1926.
- calipso Berktau N., D. 1924.
- emphana Á., G. 1926.
- pusilla Á., G. 1926.
- Clubiona: grisea N., D. 1924.
- pallidula Mt., R. 1927. Bártfa.
- lutescens Dicsőszentmárton.
- neglecta P.? ?
- Theridium: tinctum N., D. 1924.
- denticulatum N., D. 1924.
- tepidariorum Mt., R. 1927.
- fortmosum P.??
- Steatoda: bipunctata N., D. 1924.
- Tibellus: oblongus Bp., Bj. 1929. Kisbalaton, Ka-
darkút, N., D. 1924.
- Dictyna: arundinacea Á., G. 1926.
- Tegenaria: domestica Á., G. 1926. Lőcse, 1925. Tor-
daszentlászló, V. 1928.
- Agalena: similis Á., G. 1926.
- Thomisus: albus Á., G. 1926. N., D. 1926. Tátra,
Győrffy, 1927.
- Micrommata: virescens Á., G. 1926.
- Anypaena: accentuata N., D. 1924. Á., G. 1926.
- Misumena: tricuspidata N., D. 1924.
- Scytodes: thoracica T., Bj. 1929. (Együtt Steato-
dákkel!) Pécs, K. 1927.

- Xysticus: cristatus* N., D. 1924.
Amaurobius: ferox N., D. 1924.
Ergane: falcata N., D. 1924.
 arcuata N., D. 1924.
Diaea: globosa B., K. 1925. T., Bj. 1929.
Pholcus: forskali Benta, R. 1929.
 pluchii T., Bj. 1929.
Philodromus: aureolus N., D. 1924.
 reussii N., D. 1924.
 dispar N., D. 1924.
 caespiticolis N., D. 1924.
Nesticus: cellulanus N., D. 1924.
Cyclosa: conica N., D. 1924.
Oxyptila: praticola N., D. 1924.
Gnaphosa: lucifuga Á., G. 1926. T., Bj. 1929.
Prothesima: clivicola Á., G. 1926.
Dysdera: cambridgei Á., G. 1926.
Segestria: senoculata Á., G. 1926.
Coelotes: atropes Á., G. 1926.
Oxyopes: ramosus Á., G. 1926.
Drassus: blackwellii Mt., R. 1927.
Pirata: piraticus N., D. 1925.
Lycosa: paranebulosa Bacsó-Mármaros, Szombathy.
 palustris Mt., R. 1927.
Tarentula: cuneata N., D. 1924.
 nemoralis Á., G. 1926.
Trochosa: singoriensis Tápiósiúly 1929. Zólyom s Zó-
 bor, 1929.
 infernalis Á., G. 1926. Erdély, Horváth
 Péter, 1928.
 ruricola Á., G. 1926.
 terricola N., D. 1924.
 cinerea B., K. 1925.
Marptusa: muscosa N., D. 1924.
Ballus: depressus N., D. 1924.
Heliophanus: dubius N., D. 1924.
 patagiatus N., D. 1924.
Entelecara: penicillata N., D. 1924.
 Összesen begyűlt 47 genusból 85 faj.

Természetrajzi adatok.

Az *Oxyptila praticola* és a *Zilla stroemii* N. D. 1924 gyűjtésben július 3-án diófakéreg alól került ki *Epiblemum scenicum*, *Drassus* és *Lyniphia* juvenilisek társaságában. A *Lyniphia calipso* augusztus 27-én egy kútból való.

Az árkosi anyagban legnagyobb számmal az *Aranea* és a *Lyniphia* genusok dominálnak. Mindez azért, mert ezek a nemek erősen erdőség kedvelő fajok és itt az erdélyi árkosi erdőségekben elsőrendű életfeltételeket találtak.

A mocsár kedvelő *Pachygnatha degeerii* 1929 gyűjtésben *Diaea globosaval* együtt Salixon és Melolothuson tanyázott.

A *Scytoades thoracica* lakásból való és épen úgy, mint én is *Balogh János* gyűjtő *Steatodák*kal együtt fogta. Ennek a jelenségnak ismételt megfigyelése, mely eredetileg *Herman Ottó* felfedezése volt, igen figyelemre méltó, annál is inkább, mert ilyen külföldi adat még nem ismeretes. Sajnos, a gyűjtő úr nem figyelte meg, hogy hímek, avagy nőtények voltak a *Steatidák*, mint ahogy azt én tettem volt, mikor is egyéb körülményekre is rámutattam. (L. hátul az irodalomban felsorolt munkában.)

A *Trochosa infernalis* erdélyi előfordulásához még csak annyit jegyzek ide, hogy ezeket erdő széléről *Gelei József* professzor úr gyűjtötte. Ez a faj az Alföldön is igen kerüli még a kisebb akáccsoportokat is, s mivel ebben az Alföldön jobban elterjedt testvérfaja a *Szongáriai cselőpók* is ugyanilyen életmódot követ, a két fajt nem kizárólag steppei, hanem csupán legelőlakó fajoknak minősítem. Hogy az Alföldön mégis mindkét faj gyakrabban előfordul, annak az a magyarázata, hogy az alföldi területfelszín jobban hasonlít a legelőhöz, azaz több a nap és szabadabb a tér. Tehát a földfelszín morphologiai árculatá számít és nem a tengerszint feletti magasság. Ezt a gondolatot csak erősíti bennem az, hogy legújabbban a szongáriai cselőpókot *Zólyomban és Kassán is megtalálták*.

„Na polich, u zahradách a na vinicích žije též veliky az 4 cm. dlouhý pavouk *Trochosa (Hogna) singoriensis**), který má centrum svého rozšíření u jiz. Rusku odkud proniká až do teplych poloh Slovenska (dosud sbíraný též u Košic a Zvoleně)“.

*) Za určení děkuji p. doc. Dru Obenbergerovi.

Ugyanez magyar fordításban:

„Vojt Vlach: Zoborhegy flórája Nyitra mellett. A mezőkön a kertekben és a szőlőkben egy 4 cm. hosszúságot is elérő nagy pók (*Trochosa (Hogna) singoriensis**) él, melynek elterjedési centruma dél Oroszországban van, honnét Szlovenszko meleg vidékéig hatolt előre. (Eddig Kassán és Zólyomban is fogták.)“ A cseh szöveg lefordítását Soudek brünni tanárnak köszönöm, ki azt németre átültetve lehetővé tette nekem a magyarra való fordítást.

Ezt nem tudom másképpen magyarázni, mint úgy, hogy a kopasz helyeket kedvelő faj felleli kedvenc helyét ott is, ahol az akármily magasságban is van a tenger színe felett. Az, hogy a szongáriai cselőpók successiv északfelé vándorlásában csak most érte volna el a felvidéket, nem valószínű, mint hogy a felvidék ilyenirányú behatóbb tanulmányozása csak a legújabb időkben erősödött meg.

A *Tibellus oblongus* októberben Budapesten vitorlázás közben került a gyűjtő kezei közé.

A nagysallói anyag a Magy. Nemz. Múz. Állattárában van, az árkosi anyag a szegedi egyetemi általános Állattani Intézetben, a máriatelepi a szegedi egyetemi Állatrendszertani Intézetben, a többi pedig részben a Nemzeti Múzeum Állattárában és Balogh János magángyűjteményében. Valamennyieket magam határoztam meg.

Irodalom :

1. Bösenberg: „Die Spinnen Deutschlands“. In: Zoologica Bd. 14. 1903. Stuttgart.
2. Herman O.: „Magyarország Pókfaunája“. Budapest. III. k. 1879. Term. Tud. Társ.
3. Vlach: „Květena Zoborských vrchu u Nitry“ in: Věda Přírodn. Roc. X. Čís 4—5. u. Praze. 1929. p. 111—117.
4. Kolosváry: „Die Spinnen Faune von Szeged“. In: Acta litt. ac scient, reg. univ. Fr. J. Sect. Biolog. Szeged. — 1928. Tom. I (III.) Fasc. 1.

*) A meghatározásrt Dr. Obenberger magántanár úrnak mondok köszönetet.